

## Lesson 36

### Punu Sinai

#### *Paglappas 19,20*

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimmatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan *“Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan”*.

Si lesson dehelluhin takaletē bang sa'ingge tabang Tuhanin me' bangsa Isra'elin la'i si lahat toho' manamal bu urunganne siye **kinakan amban diyata' langit** supaya siye ga'i matey we' kawugtu'den. Takaletē isab we' me' a'a Isra'elin daran sunggud-sunggudde Tuhanin pegge' ga'i siye kahagad duk ga'i siye kapangandelan.

Ellew inin payamante bi du bang sa'ingge Tuhanin pabagala si me' a'a Isra'elin la'i si lahat toho' duk pangurungne siye **sara'ne masutsihin**. Batsate bi ne kuwe'itu dem Kitab Tawrat, jūd Paglappas, kapitulu sempuksiyam. Sa inin tagna'nen: *“Pag ubus tellum bulan kemuwe tahala' siye amban lahat Misir, ellew miya'an du te'ed tekka siye la'i si lahat toho' inēnan Sinai.”* (Paglappas 19:1) Antag ingge ne disi Nabi Musa duk me' a'a Isra'elin kuwe'itu la'i dem lahat toho' duk luha manamal? Tekka siye si punu **Sinai** (inēnan isab punu Horeb). Ta'essebbi ke bang intag Nabi Musa tagna' ilinganan iye we' Tuhanin duk missā si iye amban tengnga' kayu eggas bu ga' kakan ebbut? La'i du te'ed iyan si punu miya'an, si Sinai (atawa Horeb). Ta'essebbi ke istori miya'an? Takaletē we' missā Tuhanin pu Nabi Musa, pa'inne,

*“Bakas takiteku ne kabinasahan me' a'akun la'i si lahat Misir.... duwa'i ku pitu maluwas siye...Na, pī ne kew. Da'akte kew pī si sultan Misirin....Tuhutante du kew. Duk inin subey tanda'nen we' aku du te'ed manganda'ak ka'u mapihin: **Bang ubus ne bo'onu paluwas me' a'ahin amban lahat Misir, nambahayang ka'am si Tuhan tu'u si punu inin.**”* (Paglappas 3:7,8,10,12)

Bakas tahinang Tuhanin ke pu si Nabi Musa sa bakas pananggupnen? Bugtu' tahinangne! Intag Nabi Musa si istori tabatsate ellew inin? La'i du Nabi Musa duk me' a'a Isra'el sakiyanin **si po'on Punu Sinai, sa bakas pananggup Tuhanin masaley pag missā iye pu Nabi Musa** amban dem kayu eggas, pa'inne, “*Bang ubus ne bo'onu paluwas me' a'ahin amban lahat Misir, nambahayang ka'am si Tuhan tu'u si punu inin!*”

Na, pala'us ne kite matsa duk kata'uhante bang sa'ingge Tuhanin pabagala balik pu Nabi Musa duk missā si kēmon me' a'a Isra'elin si Punu Sinai. Pa'in Kitabin:

(Paglappas 19) <sup>3</sup> *Sābude mala'ihin, pataked si Musa pī si punu miya'an supaya iye magkasuwa' duk Tuhanin. Ngalingan Tuhanin amban diyata' punu miya'an duk pa'inne pu si Musa, “Pasampayun bissāku inin pī si me' tubu' Yakubin, me' bangsa Isra'elin. Iye inin bissāku si siyehin:* <sup>4</sup> *‘Takitebi ne te'ed bakas hininangku si me' bangsa Misirin. Takitebi ne bang sa'ingge pamo'oku ka'am mapitu si akuhin. Bino'o ka'am we' ku kuwe' mana'ul mo'o anakne diyata' peppikne. Ga' du niya' umantag.* <sup>5</sup> *Na, kuwe'itu, bang asal tuhutbi me' bissākun, duk kimmatanbi te'ed pagjanji'anbi duk akuhin, asal ka'am ne te'ed mamahalga' si akuhin amban kēmon me' kabangsa-bangsahan si dunyahin. Tibu'ukan dunya inin si aku du,* <sup>6</sup> *saguwa' ka'am iyan duk me' tubu'bin manjari du bangsa me' ka'imam-imaman maghinang si aku. Manjari du ka'am bangsa addil, bangsa pinaseddili para si aku.’”* <sup>7</sup> *Ubus, balik si Musa duk tawagne me' bahi' me' a'ahin duk akahanne siye kēmon bakas panganda'akan we' Tuhan si iyehin.* <sup>8</sup> *Nambung me' a'ahin kēmon, pa'inde, “Tuhut kami kēmon panganda'akan Tuhanin!”*

Bakas takalebi ke bang ine sambung me' a'a Isra'elin si Tuhanin? Pa'inde, “*Tuhut kami kēmon panganda'akan Tuhanin!*” To'o ke pina'inden? Makajari ke tuhutde **kēmon** panganda'akan Tuhanin? Iye te'ed kabaya'an Tuhanin we' tahātide we' ga'i siye ta'u nulut Tuhanin, kabaya'annen we' magbennal siye we' dusehan siye si matahan Tuhan, duk kabaya'annen we' kahagad siye si Aka-aka Hāp sabab Mangalekkat pinapitune si dunyahin supaya madusehanin talekkat. Bakas inampun me' duse kapapu'anden Nabi Ibrahim, si Yakub duk si Ishak pegge' **ngandel siye si me' pananggup Tuhanin**. Mabaya' isab Tuhanin ngampun me' a'a Isra'elin sabab sandelden hadja. Lān pagtimbul Tuhanin kemuwe tagna' sabab **sandel hadja** – sandel si Tuhan duk palanune magtimbulin. Pa'in Kitabin: “*Pasti' te'ed we' ga' niya' a'a kinimatan bentel we' Tuhanin sabab panuhutne sara'in. Pegge' pa'in Kitabin isab, ‘Sine-sine masandel si Tuhanin kimmatan Tuhanin iye bentel duk ellum iye salama-lama.’”* (Galatiya 3:11)

Na, taman masa miya'an hep tapikil me' a'a Isra'elin we' makajari siye bentel si matahan Tuhan **sabab hinanganden**. Babbal te'ed iyan!

Ga' ne ta'essebde bang mimpiye siye ngahinang kabunsihan Tuhanin! Ga'i pe tasabutde bang sa'ingge hadje duseden si matahan Tuhan! Bang dem pikilande ga'i du la'at te'ed duseden, saguwa' si matahan Tuhan mangahukum dusehin, **dusehin la'at du manamal! Sutsi du Tuhanin duk ga' niya' salla'ne**; ga'i du iye kasulutan si hinangan bang niya' pe salla'ne bisan ku'ahat! Saguwa' masa miya'an ga' pe iyan tasabut we' me' a'a Isra'elin. Hangkan pa'inde, *“Tuhut kami kēmon panganda'akan Tuhanin!”* Saguwa' niya' palanu Tuhanin duk sabab palanune inin pakitehanne siye we' **ga'i** siye ta'u *“nuhut kēmon panganda'akan Tuhanin!”* Na, pala'uste ne matsu amban dem Kitab duk takalete bang sa'ingge Tuhanin duwa'i pī si Punu Sinai, pabagala sahayanen duk sutsinen, duk pangurungne me' **Sempū Sara'in** si me' bangsa Isra'elin.

Pa'in Kitabin:

(Paglappas 19) <sup>10</sup> Pa'in TUHANIN pu si Musa, *“Pī kew si me' a'ahin... [bu akahanun siye we' pag ubus tellu ellew] duwa'i TUHANIN si Punu Sinai si matahan a'ahin kēmon.* <sup>12</sup> Hinanganun **taras me' a'ahin duk pa'inun si siye, 'Pahatul-hatul ka'am duk da'a ka'am mana'ik pī diyata' punu atawa patapit si po'onne. Sine-sine pī bu tadi'ikne punuhin subey iye pinapatey. Subey iye tinibagan duk batu sampay matey, atawa pinana'; ga' niya' subey ngantanan iye. A'a ke atawa hayep ga'i iye makajari ellum'....” <sup>16</sup> Pag salung ne ellew katellunen niya' **lugung duk lalat, duk niya' gabun subuk diyata' punuhin, duk niya' takale helling kuwe' tebuli' pales manamal.** Migpid kēmon diyalem paghegpa'anin. <sup>17</sup> Bino'o me' a'ahin we' si Musa amban dem paghegpa'anin magharap duk Tuhanin, duk nengge siye la'i tapit si po'on punuhin. <sup>18</sup> Kadebbunan Punu Sinaihin we' **umbu, pegge' duwa'i TUHANIN pī si punsakne diyalem ebbut. Ekka umbu padiyata' kuwe' amban ebbut hadje manamal, duk hodjog kēmon punuhin** <sup>19</sup> **duk sigi-sigi pe pesōng pales helling tebuli'in....** <sup>20</sup> Duwa'i TUHANIN pī diyata' Punu Sinai...**

(Paglappas 20) <sup>1</sup> Binissā we' Tuhanin kēmon lapal inin. <sup>2</sup> **“Aku Tuhan pagtuhananbin, TUHAN Maniya'in. Aku bakas mamaluwas ka'am amban lahat Misirin, amban pamanyaga'an ka'amin.**

1.) **Da'a ka'am magtuhan seddili amban aku.** (ayat 3)

2.) **Da'a ka'am ngahinangan di bi me' patta'-patta' tuhan-tuhan...** pegge' aku TUHAN Maniya'in, Tuhanbin. (ayat 4,5)

3.) **Da'a sabbutun bi ēn TUHANIN bang ga' niya' kagunahanne.** Pegge' sasuku manabbut ēn TUHANIN bu ga' niya' kagunahanne magduse iye. (ayat 7)

4.) *Essebun bi ellew pahalihanin we' subey pagaddatanbi pegge' ellew inin ellew pagli'i si Tuhan.* (ayat 8)

5.) *Pag'addatanun bi sa'i-samabin.* (ayat 12)

6.) *Da'a ka'am mapatey pagkasibi manusiya'.* (ayat 13)

7.) *Da'a ka'am magjina.* (ayat 14)

8.) *Da'a ka'am nangkew.* (ayat 15)

9.) *Da'a ka'am naksi' ga'i bennal sabab pagkasibin.* (ayat 16)

10.) *Da'a ka'am pagnapsuhanun bi alata' pagkasibin. Da'a pagnapsuhanun bi andanen, atawa dara'akannen lella-dende. Da'a pagnapsuhanun bi sapi'nen atawa kura'nen atawa alata' ine-ine maniya' si pagkasibin.*” (ayat 17)

<sup>18</sup> *Pag takite me' a'ahin lalatin duk takalede lugungin duk helling tebuli'in duk kitede umbu diyata' punuhin, migpid siye hawal talewden. Bu tala-tala du panengeghanden.* <sup>19</sup> *Pa'inde pu si Musa, “Ka'u ne hadja iye mamissā si kamihiin; pakale du kami. Da'a hadja iye mamissāhin, Tuhanin, kaw kami matey!”* <sup>20</sup> *Pa'in si Musa si me' a'ahin, “Da'a ka'am tinalew. Pitu Tuhanin nuleyan ka'am supaya ka'am tinalew si iye duk ga'i ka'am magduse.”* <sup>21</sup> *Me' a'ahin nengge-nengge hadja patala-tala....*

Na, padeheng ne kite bi matsa amban dem Kitab ellew inin. Bang amban kahandak Tuhanin, si programa balik payamante bi dembuwa'-dembuwa' me' Sempū' Sara' bakas pangurung Tuhan si me' a'a Isra'el mala'i si Punu Sinaihin. Saguwa' niya' pe dembuwa', ellew inin, mabaya' tolo'an Tuhanin kite bi amban istori bakas tabatsaten. Inin subey tasabutte bi: **Sutsi Tuhanin bu ga'i kite bi makajari patapit si iye sabab di hinanganten bi.** Tinolo'an kite bi dem Kitab we' “*kēmon manusiya'in kuwe' balili*” (1 Petros 1:24) duk “*Tuhanten bi bang ngalegga kuwe' ebbut hadje!*” (Hibrani 12:29) Kēmon kite bi kata'uhante bi du bang ine ma'umantag si balili si lān ebbutin!

Si tagna' lesson ellew inin, takaleta bi me' bissā a'a Isra'elin pu si Nabi Musa, pa'inde, “*Tuhut kami kēmon panganda'akan TUHANIN!*” Pa'inde miya'an pegge' **ga'i tasabutde bang sa'ingge sutsi Tuhanin.** Tapikilde we' makajari kasulutan Tuhanin si siye sabab di hinanganden. Saguwa', pag ubus pabagala Tuhanin si siye la'i si Punu Sinai, pinda ne pikilanden manamal! Pag kitede duk pag kale me' a'a Isra'elin lugungin duk lalatin duk umbu diyata' punuhin duk suwala TUHANIN missā si siye ngurung me' sempū' sara'in, “*migpid siye hawal talewden. Bu tala-tala du panengeghanden. Pa'inde pu si Musa, ‘Ka'u ne hadja iye mamissā si kamihiin;*

*pakale du kami. Da'a hadja iye mamissāhin Tuhānin, kaw kami matey!'*"

Manjari, nagna' ne tasabut me' a'a Isra'elin we' Tuhānin sutsi hadja, ga' niya' salla'-salla'ne, bu siye ga' te'ed niya' basagde patapit si iye. Si po'on Punu Sina'i nagna' ne tasabutde ku'ahat mabennal pina'in dem Kitabin, pa'inne: "*Kēmon manusiya'in kuwe' balili*" duk "*Tuhanten bi bang ngalegga kuwe' ebbut hadje!*" (1 Petros 1:24; Hibrani 12:29) Si harapan Tuhan Masutsihin makajari ke me' a'a Isra'elin magpa'in – bu bennal bissāden -, "Ga' niya' problema! Tuhut kami kēmon panganda'akan TUHANIN!"? Ga'i, ga'i siye makajari missā sa miya'an! Kuwe'itu kata'uhan me' a'a Isra'elin ne we' **niya' problemade; problema hadje!** Tasabutde ne ku'ahat we' sutsi te'ed Tuhānin duk we' istriktō te'ed sara'nen; tasabutde ne ku'ahat we' ga'i te'ed siye sutsi duk ga'i siye makajari nuhut sara' Tuhan ga' niya' salla'-salla'nen. Lessaden **kuwe' balili ngeggil siye si lān ebbut!**

Bang ka'u, kata'uhannu ke we' sutsi te'ed TUHANIN? Kitenu ke we' Tuhānin duk sara'nen bennal duk ga' niya' salla'-salla'ne? Kata'uhannu ke we' ateynun duk hinangannun ga'i bentel duk tege salla' si matahan Tuhan? Atawa kuwe' me' a'a Isra'elin ke pikilannun, "Ga' niya' problema! Tuhut kami kēmon panganda'akan TUHANIN! Paharap kami si Tuhānin sabab hinangan kami mahāpin!" Bugtu' pikilan sa miya'an ga'i maguyun duk pikilan Tuhānin. Makajari ke masabul duk matamakan we' dusehin patenna' magsumbaya' duk dembuwa' masutsihin? Ga'i du, ga'i makajari! Makajari ke Tuhānin kasulutan si ine-ine hāp den tenga' duk la'at den tenga'? Ga'i! Ga'i makajari duk ga'i iye mabaya! Sutsi Tuhānin duk ga'i iye kasulutan si ine-ine ga'i sutsi! Panganda'akannen subey tewwa' kedembūs! **Tasabutnu ke inin?** Atawa ngase-ngase ke kew bang si Ellew Kiyamat we' puwas **hinangannu mala'atin** we' "**hinangannu mahāpin**"? Bang sa ī, hātinēn we' Tuhānin **duma'in hukum mabentelin!** Upama, niya' hukum magpa'in si a'a bakas mamapateyin, "To'o, bakas kew mapatey. Saguwa' pegge' niya' bakas hinangannu hāp metu'uhin, ga'i ne kew hinukum. Libri ne kew." Ine tapikilnun sabab hukum miya'an? Pa'inte we' hukum ga'i iye bentel.

Me' bagayku, **Tuhānin Hukum bentel du!** Ga'i makajari we' ga'i hinangne ine me' dusehin! Tuhan mangahukum dunyahin iye hadja hininangnen mabentelin! **Pegge' bentel Tuhānin nesessita we' niya' subey tumbas dusehin.** Duk tumbas miya'an **kamatey duk pasape' amban Tuhānin salama-lama!** Me' hinangante mahāpin ga'i mekepuwas tumbas duseten. Sabab hinangante mahāpin pe'in Kitabin: "*Kēmon kite bi manjari haram ne, duk bisan me' hinangante mabentelin kuwe' tarapu kelemmi'-lemmi'.*" (Shi'ya 64:6) Tuhānin kuwe' **ebbut** duk me' **hinangan hāp** me' tubu'an Apu' Adamin kuwe' **balili ngeggil.** Sabab di hinangante mabentelin ga'i kite bi makajari nengge si hukuman Tuhan mabentelin!

Makatawakkal ke me' a'a Isra'elin patapit si ebbut Tuhan maduwa'i pī si Punu Sinaihin? Suleyande ke mana'ik punu pala'ihan Tuhanin? Bahani ke siye patapit si punu usa' duk megeddu we' linugin, lugungin duk lalatin; punu tege umbu paguwa' kuwe' umbu amban ebbut hadje? Ga'i! Ga'i siye patapit! **Nengge siye patala-tala duk migpid hawal talewden!** Ga' niya' bisan dembuwa' me' a'ahin makatawakkal patapit si punuhin hawal talewden sabab sutsi TUHANIN duk hadje balakatnen. Saguwa' talewde miya'an hāp para si me' a'ahin, pegge' pa'in Lapal Tuhanin: **“Katalew si TUHANIN, iye po'on kata'uhin!”** (Eli'an 1:7)

Na, me' bagayku, taym ne ellew inin. Saguwa' buyu'-buyu'te ka'am esseb-essebun bi me' bakas takaletе ellew inin: we' **sutsi Tuhanin** duk **subey pangahukumnen magtalep** duk bentelnen duk sutsinen. **Sutsi Tuhanin** duk ga'i iye makajari we' ga'i hinangne ine dusehin. **Sutsi Tuhanin** duk ga'i kite bi makajari patapit si iye sabab me' di hinangante bi mahāpin!

Si lesson balik – bang amban kahandak Tuhanin – payamante duk pahātite me' Sempū' Sara'in pangurung Tuhan si me' a'a Isra'el si Punu Sinaihin. Hāp isab bakas pakale ka'am ellew inin....

Karayaw iledjiki'an ka'am duk tinolo'an ka'am we' Tuhanin sasangbi mikil-mikil sabab po'on mabennalin dem Lapal Tuhan inin:

**“Katalew si TUHANIN, iye po'on kata'uhin!”** (Eli'an 1:7)

Wassalam